

## Ocena realizacji Narodowego Programu Szczepień przeciwko COVID-19 na terenie województwa pomorskiego w okresie styczeń-maj 2021

*Dr hab. med. Tomasz Smiatacz  
Klinika Chorób Zakaźnych GUMed*

# Narodowy Program Szczepień przeciwko COVID-19

**Cel:** uzyskanie odporności populacyjnej  
poprzez dostarczenie szczepionek:

- bezpiecznych i skutecznych,
- w wystarczającej ilości,
- w najkrótszym czasie,
- darmowych,
- dobrowolnych,
- łatwo dostępnych.

# Narodowy Program Szczepień przeciwko COVID-19

**Cel:** zbudowanie zaufania i motywacji:

- baza wiedzy,
- pytania i odpowiedzi,
- automatyzacja,
- eksperci,
- media & internet,
- dystrybucja broszury do każdego gospodarstwa domowego.

# Narodowy Program Szczepień przeciwko COVID-19

- Etap 0 – pracownicy szeroko rozumianego sektora **ochrony zdrowia**.
- Etap I – pensjonariusze DPS i ZOL, osoby **powyżej 60 roku życia, służby mundurowe i nauczyciele**.
- Etap II – osoby poniżej 60 roku życia **z chorobami przewlekłymi** zwiększającymi ryzyko ciężkiego przebiegu COVID-19 i osoby bezpośrednio **zapewniające funkcjonowanie podstawowej działalności państwa** i narażone ze względu na częste kontakty społeczne.
- Etap III – przedsiębiorcy i pracownicy sektorów zamkniętych na mocy rozporządzeń o pandemii COVID-19 oraz **powszechne szczepienia** pozostałej części populacji dorosłej.

# Narodowy Program Szczepień przeciwko COVID-19

Producent	Liczba zakupionych dawek	
Astra Zeneca	16 mln	
Janssen Pharmaceutica NV / Johnson&Johnson	16,98 mln	
Pfizer / BioNTec	16,74 mln	
CureVac	5,72 mln	
Moderna	6,69 mln	
<b>Łącznie</b>	<b>62,141 mln</b>	<b>2,4 mld PLN</b>

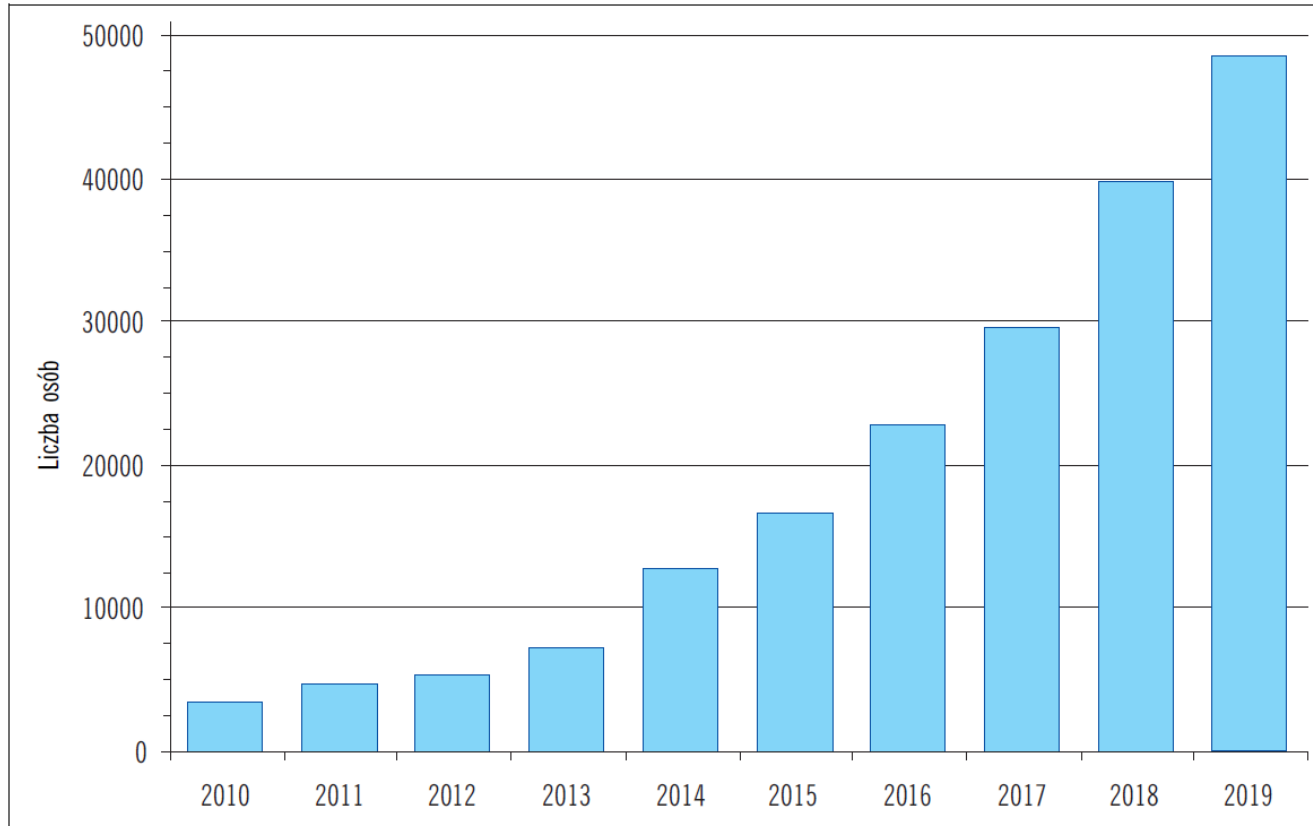
# Narodowy Program Szczepień przeciwko COVID-19

<b>Producent</b>	<b>Typ szczepionki</b>	<b>Liczba dawek</b>	<b>Warunki przechowywania</b>	<b>Droga podania</b>
<b>CureVac</b>	mRNA	2	-70°C±10°C	domięśniowa
<b>Moderna</b>	mRNA	2	-25° do -15°C	domięśniowa
<b>Pfizer/BioNTech</b>	mRNA	2	-70°C±10°C	domięśniowa
<b>AstraZeneca</b>	wektorowa	2	2-8 °C	domięśniowa
<b>Sanofi-GSK</b>	podjednostkowa	2	2-8 °C	domięśniowa
<b>Janssen Pharmaceutica NV / Johnson&amp;Johnson</b>	wektorowa	zależne od dopuszczenia	2-8 °C	domięśniowa

# Skala wyzwania

- Ostatnia porównywalna akcja objęła „jedynie” **10 mln. osób** szczepionych **jednorazowo** – z powodu zagrożenia ospą prawdziwą w **1963 r.**
- Poprzednia porównywalna pandemia to **grypa Hong-Kong** na początku lat 70’ XX w.
- Częsty **przebieg bezobjawowy** zakażenia SARS-CoV-2, **brak leczenia** przyczynowego, a także **zanikanie odporności** pochorobowej i ryzyko reinfekcji.
- COVID-19 jest pierwszą **pandemią dokonującą się w erze cyfrowej** i medialnej.
- Po raz pierwszy zastosowano **nowatorskie szczepionki mRNA.**
- W Polsce od wielu lat narastają **postawy niechętnie szczepieniom.**

# Przypadki uchylania się od szczepień obowiązkowych



*Szczepienia Ochronne w Polsce w 2019 roku; PZH, 2020*



# Przypadki uchylania się od szczepień obowiązkowych

Województwo	Liczba osób	Wskaźnik**
POLSKA	48609	6,6
1. Dolnośląskie	2843	5,5
2. Kujawsko-Pomorskie	1886	4,8
3. Lubelskie	2957	7,5
4. Lubuskie	1305	6,8
5. Łódzkie	1907	4,3
6. Małopolskie	2870	4,1
7. Mazowieckie	7273	6,6
8. Opolskie	1122	6,7
9. Podkarpackie	1305	3,2
10. Podlaskie	353	1,6
11. Pomorskie	5768	11,8
12. Śląskie	8147	9,9
13. Świętokrzyskie	720	3,4
14. Warmińsko-Mazurskie	1523	5,7
15. Wielkopolskie	6914	9,5
16. Zachodniopomorskie	1716	5,7

\* Źródło: Kwartalne sprawozdania z nadzoru nad kartami uodpornienia i przypadkami uchylania się od obowiązkowych szczepień ochronnych

\*\* Na 1000 osób w wieku 0-19 lat, uwzględnionych w sprawozdaniach

# Warunki skutecznego szczepienia

- Szczepionka/szczepionki.
- Zespół osób przeprowadzających szczepienie.
- Pacjent

# Szczepionki

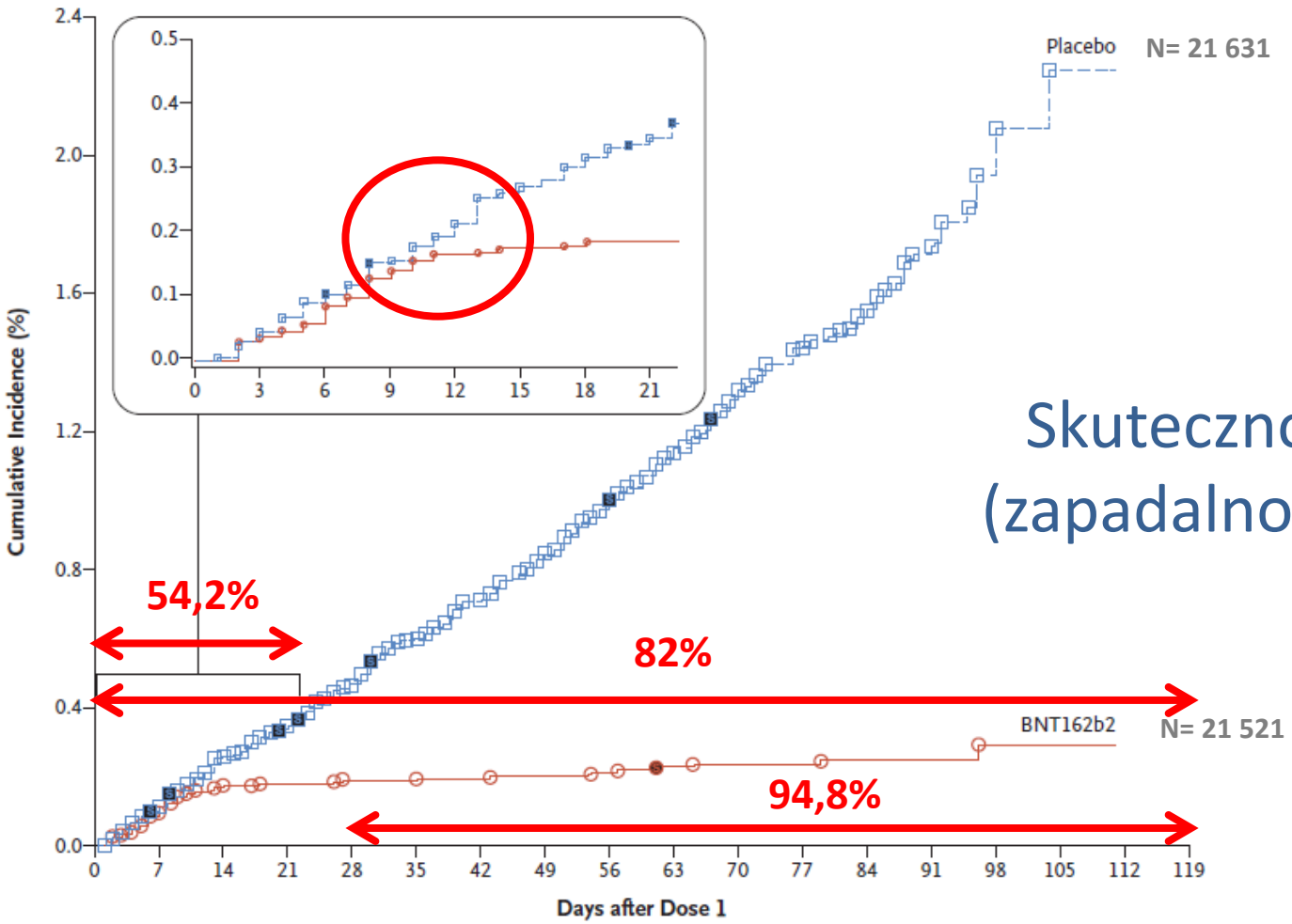
- Pfizer → AstraZeneca → Moderna → Janssen.
- Skuteczność: **60-95%**.
- Bezpieczeństwo: w pełni akceptowalne, nie gorsze niż w przypadku dotychczas stosowanych szczepień.
- Problem zakrzepów po szczepionce AstraZeneca...

# Skuteczność indywidualna **szczepionek**

- HBV: 99,6%
- Grypa: 45-75%

# Skuteczność populacyjna szczepień

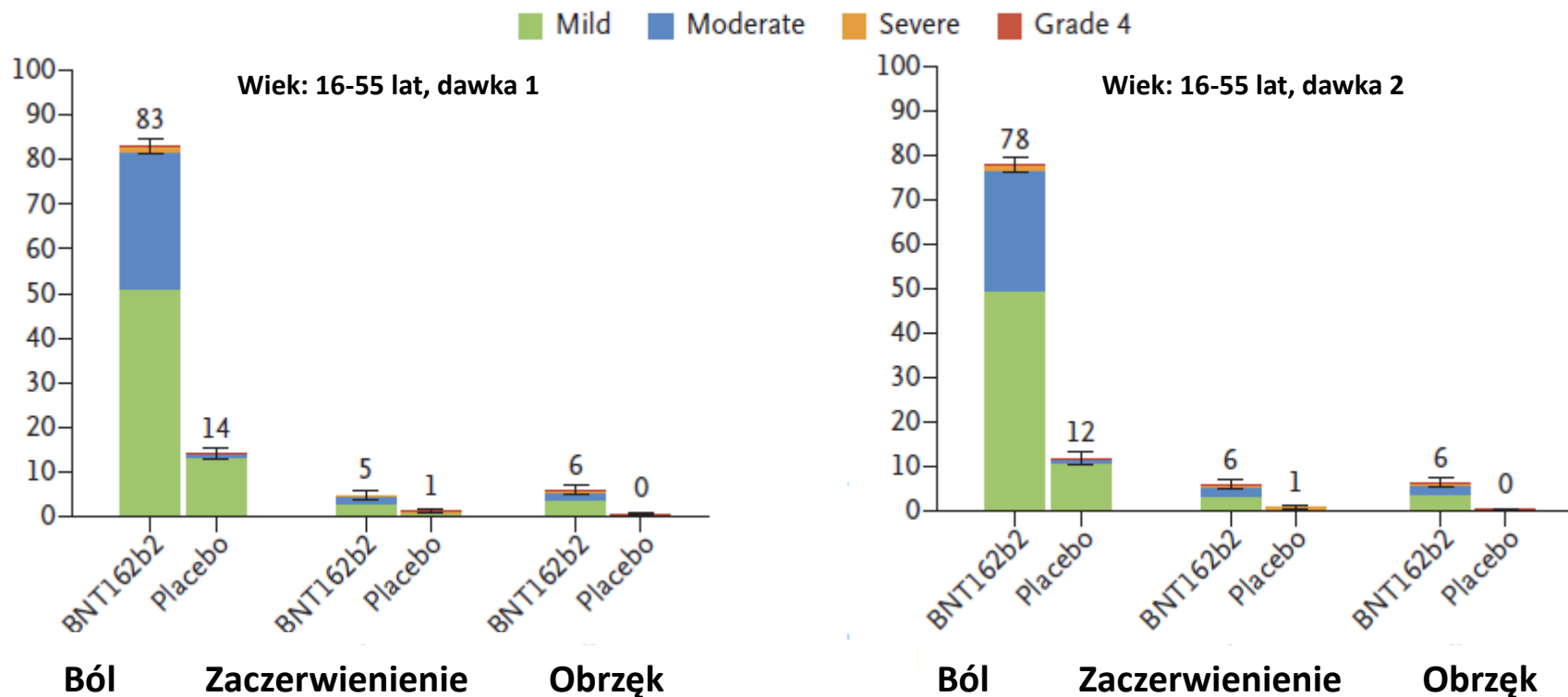
Choroba	Spadek zapadalności (%)	
	USA	Chorwacja
Błonica	-99	-100
Odra	-99	-99
Świnka	-99	-99
Krztusiec	-93	-99
Polio	-100	-100
Różyczka	-98	-99
Tęžec	-97	-98
Wścieklizna	-100	-100



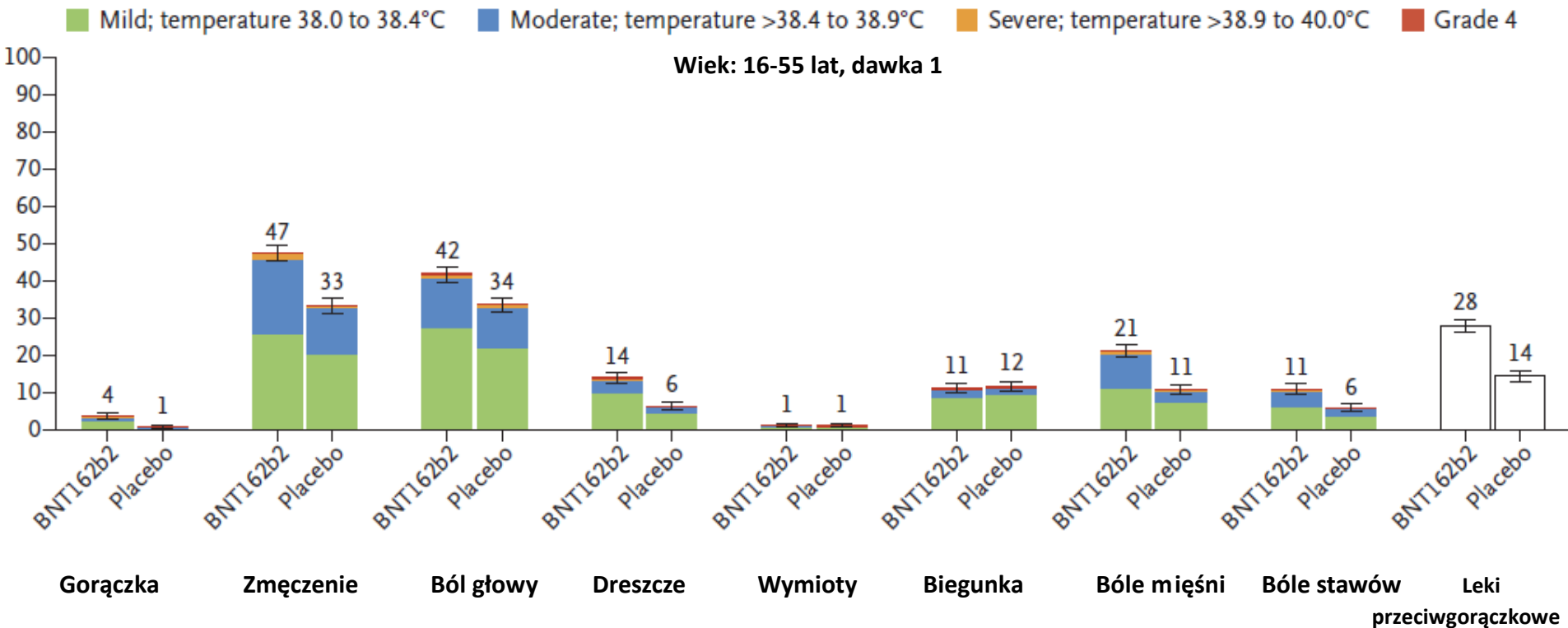
# Skuteczność szczepionki (zapadalność na COVID-19)

Pollack F.P. et al.: Safety and Efficacy of the BNT162b2 mRNA Covid-19 Vaccine. NEJM 10 DEC 2020. DOI: 10.1056/NEJMoa2034577

# Bezpieczeństwo – odczyny miejscowe (%)



# Odczyny uogólnione (%)





# Anafilaksja po szczepieniach

Szczepionka	Zapadalność/1 000 000 dawek
HAV	3,34
HBV	0
DTaP	2,07
Grypa	1,53
HIB	0
HPV4	1,29
IPV	1,65
MMR	5,14
PCV	0
PPSV23	2,86
Rotawirusy	0
Ospa wietrzna	6,93
<b>Ogółem</b>	<b>1,31</b>

# Porównajmy ryzyko...

- **16-20/100**  
- ryzyko **zaburzeń zakrzepowych** w przebiegu objawowego **COVID-19**.
- **3/100**  
– ryzyko **zgonu** w przebiegu objawowego potwierdzonego COVID-19.
- **3/1 000**  
– ryzyko **zgonu** po zakażeniu SARS-CoV-2: objawowym i bezobjawowym.
- **1/1 000 000**  
– ryzyko wystąpienia **wstrząsu anafilaktycznego** po szczepionce mRNA.
- **1/1 000 000**  
– ryzyko wystąpienia **wstrząsu anafilaktycznego** po dotychczasowych szczepieniach.
- **1-6/1 000 000**  
- ryzyko wystąpienia **zaburzeń krzepnięcia** po szczepieniu Vaxzevria.

# Szczepionki

- **Zakupy centralne.**
- Nie dopuszczono oficjalnie możliwości indywidualnych zakupów szczepionki przez pojedyncze osoby lub instytucje.
- Znaczącym utrudnieniem w realizacji szczepień w ocenianym okresie były również **dynamicznie zmieniające się zasady i wytyczne** co do zakresu i logistyki prowadzenia szczepień narzucane przez Ministerstwo Zdrowia.
- Nieprzewidywalność terminów dostaw i szczepień dyskredytuje ideę szczepień i **podważa zaufanie** do Państwa Polskiego.

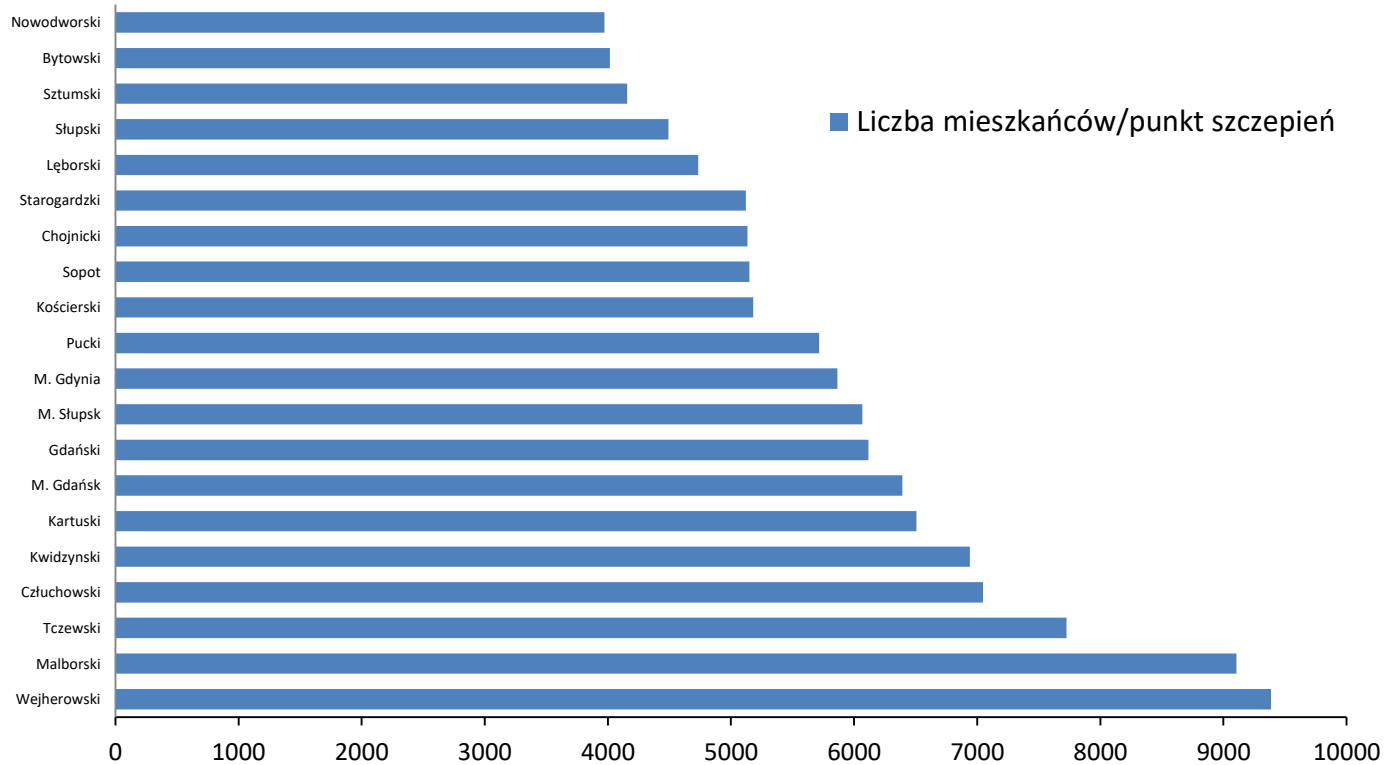
# Szczepionki

- **Dostępność szczepionek stanowiła w opisywanym okresie główne ograniczenie** w prowadzeniu szczepień.
- **Należy podkreślić dobrą współpracę osób** zarządzających ośrodkami prowadzącymi szczepienia, samorządów oraz koordynatorów szczepień zarówno w kontaktach pomiędzy instytucjami województwa pomorskiego jak i w relacjach zewnętrznych z RARS.
- Szczepienia przeciwko SARS-CoV-2 **są ważne dla Pomorza:**
  - obsługa ruchu turystycznego,
  - ludzie morza...

# Zespoły szczepiące

- Do 15 maja 2021 r. w województwie pomorskim powstało **405 punktów szczepień**, opartych o istniejące placówki medyczne (w tym POZ), ale także punkty nie mające jak dotąd oświadczenia w prowadzeniu szczepień ochronnych.
- Powstało ich **od 7 do 73 w poszczególnych powiatach**.
- „Przepustowość” punktów **populacyjnych** wynosi powyżej 30 osób tygodniowo.
- Powstało **21 punktów szczepień powszechnych**, mogących zaszczepić od kilkuset do nawet 5 000 osób na dobę.
- Utworzono także **3 punkty typu „Drive-through”**.

# Zespoły szczepiące



# Zespoły szczepiące

- Rejestracja na szczepienie i zapisy na terminy dokonywane mogą być poprzez system informatyczny, infolinię, SMS lub osobisty kontakt z punktem szczepień – do punktów na terenie całej Polski.
- W skali kraju zgłoszono 8 395 NOP-ów po podaniu 15 776 030 dawek szczepionek (**0,05%**).
- **Nie są dostępne dane** o liczbie NOP-ów zgłoszonych z województwa pomorskiego.

# Zespoły szczepiące

- W przypadku osób z ograniczeniami samodzielnego poruszania się – **zorganizowano sieć zespołów transportujących** te osoby do punktów szczepień.
- W województwie pomorskim działają **124 podmioty** zapewniające transport na szczepienie dla takich osób.
- <https://www.gov.pl/web/szczepimysie/transport-pomorskie>



# Zespoły szczepiące

- Problemem pod względem logistycznym pozostaje dostępność do szczepień dla osób nie mogących samodzielnie opuścić miejsca zamieszkania, dokonywanie **szczepień w domu pacjenta**.
- W ramach umów z NFZ na Pomorzu funkcjonują jedynie trzy placówki (**5 zespołów**) realizujących szczepienia wyjazdowe w domu pacjenta.
- Podstawowym ograniczeniem jest tu **poziom finansowania** tej usługi.

# Zespoły szczepiące

- Niezbędne stało się **zatrudnienie dodatkowo tysięcy osób personelu** medycznego i pomocniczego.
- Konieczne było dopuszczenie do kwalifikowania do szczepień pielęgniarek, farmaceutów, fizjoterapeutów, diagnostów laboratoryjnych oraz studentów ostatnich lat studiów na kierunku lekarskim i pielęgniarstwo.

# Osoby szczepione

- Szczepienia rozpoczęto od pracowników medycznych i osób w wieku senioralnym.
- **Medyczne przeciwwskazania** do szczepień są w rzeczywistości **bardzo nieliczne**.
- Osoby z upośledzeniem funkcji układu odpornościowego i kobiety ciężarne.
- Osoby ze schorzeniami współistniejącymi.

# Szczepienie jest DOBROWOLNE

Każdy ma prawo  
dowolnie decydować o **swoim** zdrowiu i życiu.

Nikt nie ma prawa świadomie **namawiać** kogokolwiek  
do **niekorzystnego** zadysponowania swoim zdrowiem i życiem.

# Osoby szczepione

- Blizszej analize wymagaja w przyszłości przesłanki na podstawie których Pomorzanie podejmują **nieracjonalne decyzje o rezygnacji ze szczepień**, ze szkodą dla własnego zdrowia.
- W szczególności niepokojący jest relatywnie niski poziom zaszczepienia **osób w wieku 71-75 lat** (dane dla Polski).

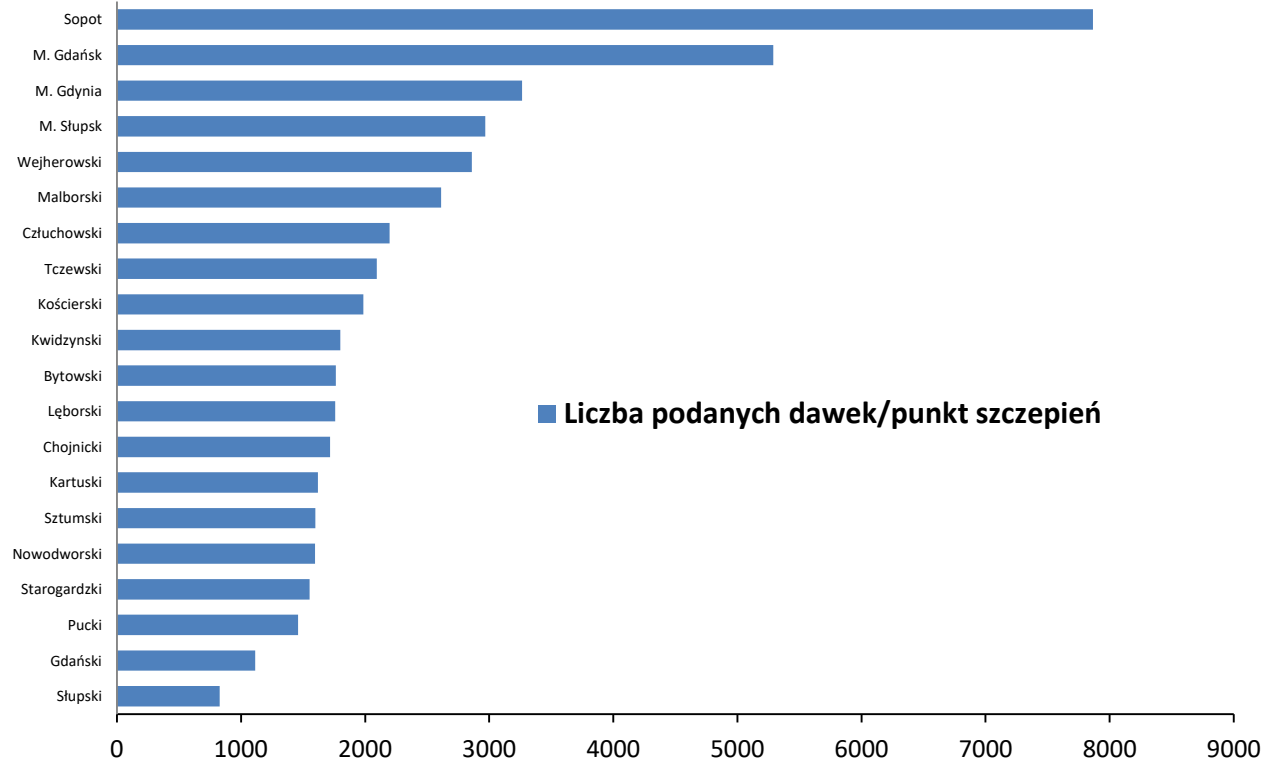
# Wyniki akcji szczepień

- Co najmniej **jedną dawkę** szczepionki na Pomorzu otrzymało 1 012 320 osób (na dzień 14 maja 2021 r.):
  - 43,1% całkowitej liczby mieszkańców;
  - **52,8% dorosłych mieszkańców**, którzy mogli być zaszczepieni przeciwko SARS-CoV-2.
- Pełne uodpornienie otrzymały 260 794 osoby:
  - **13,8% populacji osób dorosłych** podlegającej szczepieniom.
- Województwo pomorskie na początku maja 2021 r. znalazło się **na pierwszym miejscu** pod względem liczby osób zaszczepionych pierwszą dawką w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

# Wyniki akcji szczepień

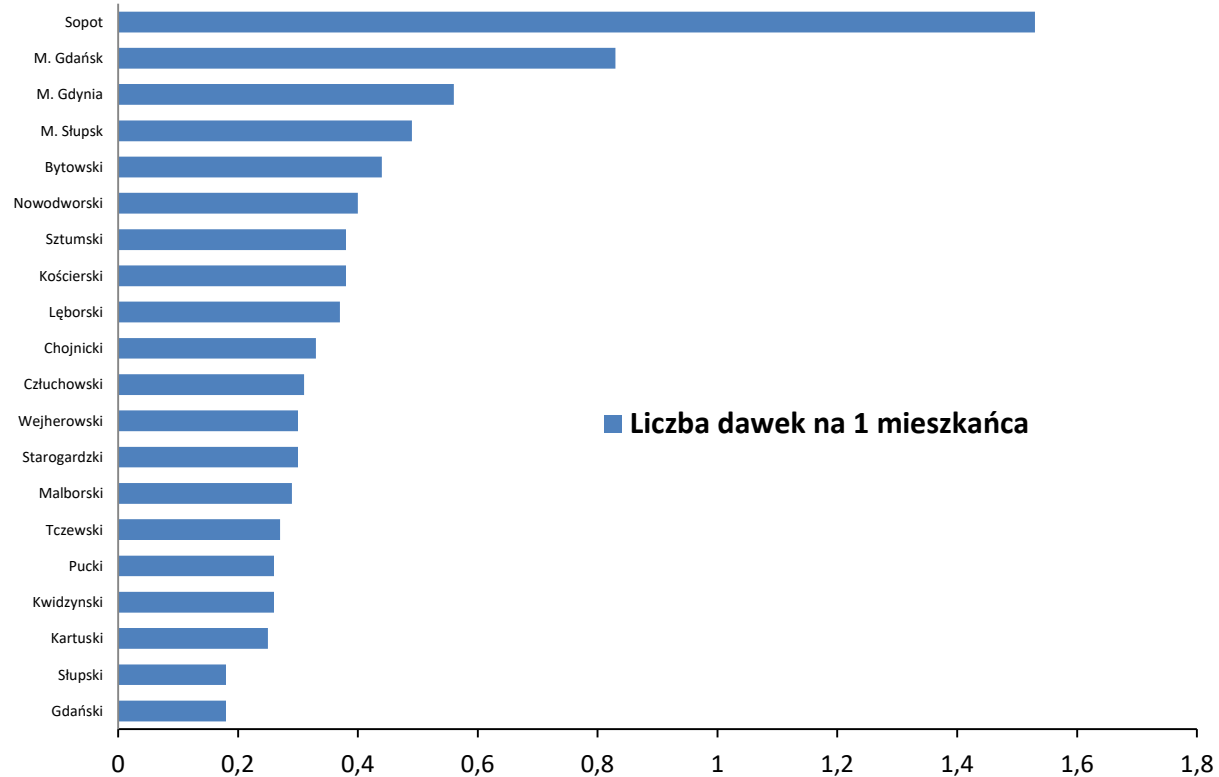
- ✓ Etap 0 – pracownicy szeroko rozumianego sektora ochrony zdrowia.
- ✓ Etap I – pensjonariusze DPS i ZOL, osoby powyżej 60 roku życia, służby mundurowe i nauczyciele.
- Etap II – osoby poniżej 60 roku życia z chorobami przewlekłymi i osoby bezpośrednio zapewniające funkcjonowanie podstawowej działalności państwa.
- Etap III – przedsiębiorcy i pracownicy sektorów zamkniętych na mocy rozporządzeń o pandemii COVID-19 oraz powszechne szczepienia pozostałej części populacji dorosłej.

# Wyniki akcji szczepień





# Wyniki akcji szczepień



# Wyniki akcji szczepień

- Na dzień 15 maja 2021 r.
  - W terminie najbliższych **7 dni**:
    - najwięcej dostępnych terminów szczepień było w **Gdańsku (ponad 15 000)**,
    - najmniej **w powiatach tczewskim i puckim (poniżej 20 terminów)**.
  - W terminie najbliższych **30 dni**:
    - najwięcej wolnych miejsc było dostępnych **w Gdańsku (powyżej 30 000)**,
    - najmniej **w powiecie malborskim (poniżej 100)**.

# Przyszłe zagrożenia

- W najbliższej przyszłości kluczowym elementem decydującym o skutecznej kontynuacji szczepień będzie:
  - **polityka informacyjna,**
  - **systemy zachęt dla Pomorzan,**ułatwiający podjęcie racjonalnej decyzji o poddaniu się szczepieniom.
- Konieczne są działania edukacyjne i informacyjne na temat zasad bezpiecznego podróżowania.

# Propozycje wniosków do władz centralnych:

- Zapewnienie **maksymalnej i przewidywalnej dostępności do szczepionek** przeciwko SARS-CoV-2.
- Wniosek o **przeprowadzenie szczepień** przeciwko SARS-CoV-2 w grupie zawodowej **marynarzy jednodawkowym preparatem firmy Janssen** – ze względu na oczywiste ograniczenia logistyczne, którym podlegają marynarze.
- **Zwiększenie wyceny usługi szczepienia przeciwko SARS-CoV-2 w domu** dla osób, które nie mogą odbyć podróży do punktu szczepień.

# Propozycje wniosków do władz centralnych:

- **Udostępnienie danych** dotyczący liczby osób zaszczepionych, ich wieku, płci i miejsca zamieszkania (powiat lub gmina), a także liczby otrzymanych dawek – są one niezbędne do realizacji dalszych etapów Narodowego Programu Szczepień przeciwko SARS-CoV-2.
- Rozpoczęcie profesjonalnej **akcji informacyjnej i promującej szczepienia**, informowania o realnych korzyściach i zagrożeniach z nimi związanych w oparciu o dowody naukowe i aktualną wiedzę medyczną, społeczną i ekonomiczną, w tym informowanie o ryzyku związanym z niekoniecznymi podróżami.

# Propozycje wniosków do władz lokalnych:

- Kontynuowanie i **nasilenie profesjonalnej akcji informacyjnej/promującej szczepienia**; ważne jest włączenie w tę kampanię autorytetów moralnych.
- Wniosek o pogłębioną **analizę dostępności terminów szczepień w powiatach o niskiej ich dostępności.**

Dziękuję za uwagę!